

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyaē ayōdhyākāṇḍē

॥ pañcaṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcaṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

vandijanakarṭṛkō rājñah stavapāṭhaḥ, rājānaṃ daśarathaṃ
divaṅgataṃ matvā rājñīnāṃ vilāpaḥ

atha rātryāṃ vyatītāyāṃ
prātarēvāparē'hani |
vandinaḥ paryupātiṣṭhaṃ -
statpārthivanivēśanam || 2.65.1 ||

sūtāḥ paramasaṃskārā
māgadhāścōttamaśrutāḥ |
gāyakāḥ śrutiśīlāśca
nigadantaḥ pṛthakpṛthak || 2.65.2 ||

rājānaṃ stuvatāṃ tēṣā -
mudāttābhīhitāśīṣām |
prāsādābhōgavistīrṇaḥ
stutiśabdō hyavartata || 2.65.3 ||

tatastu stuvatāṃ tēṣāṃ
sūtānāṃ pāṇivādakāḥ |

apadānānyudāhṛtya

pāṇivādānyavādayan || 2.65.4 ||

tēna śabdēna vihaḡāḥ

pratibuddhāśca sasvanuḥ |

śākhāsthāḥ pañjarasthāśca

yē rājakulagōcarāḥ || 2.65.5 ||

vyāhṛtāḥ puṇyaśabdāśca

vīṇānāṃ cāpi niḥsvanāḥ |

āśīrgēyaṃ ca gāthānāṃ

pūrayāmāsa vēśma tat || 2.65.6 ||

tataḥ śucisamācārāḥ

paryupasthānakōvidāḥ |

strīvarṣavarabhūyiṣṭhā

upatasthuryathāpurā || 2.65.7 ||

haricandanasamprkta -

mudakaṃ kāñcanairghaṭaiḥ |

āninyuḥ snānaśikṣājñā

yathākālaṃ yathāvidhi || 2.65.8 ||

maṅgalālamḡhanīyāni

prāśanīyānyupaskarān |

upāninyustathā puṇyāḥ

kumārībahulāḥ striyaḥ || 2.65.9 ||

sarvalakṣaṇasampannam

sarvaṃ vidhivadarcitam |

sarvaṃ suguṇalakṣmīvat
tadabhūdābhihārikam || 2.65.10 ||

tataḥ sūryōdayaṃ yāvat
sarvaṃ parisamutsukam |
tasthāvanupasamprāptaṃ
kiṃsvidityupaśaṅkitam || 2.65.11 ||

atha yāḥ kōsalēndrasya
śayanaṃ pratyānantarāḥ |
tāḥ striyastu samāgamyā
bhartāraṃ pratyabōdhayan || 2.65.12 ||

athāpyucitavṛttāstā
vinayēna nayēna ca |
nahyasya śayanaṃ sprṣṭvā
kiñcidapyupalēbhirē || 2.65.13 ||

tāḥ striyaḥ svapnaśīlajñā -
ścēṣṭāṃ sañcalanādiṣu |
tā vēpathuparītāśca
rājñāḥ prāṇēṣu śaṅkitāḥ || 2.65.14 ||

pratisrōtastrṇāgrāṇām
sadṛśaṃ sañcakāśirē |
atha sandēhamānānām
strīṇām dṛṣṭvā ca pārthivam |
yat tadāśaṅkitam pāpaṃ
tadā jajñē viniścayaḥ || 2.65.15 ||

kausalyā ca sumitrā ca
 putraśōkaparājitē |
 prasuptē na prabudhyētē
 yathā kālasamanvitē || 2.65.16 ||

niṣprabhāsā vivarṇā ca
 sannā śōkēna sannatā |
 na vyarājata kausalyā
 tārēva timirāvṛtā || 2.65.17 ||

kausalyānantaram rājñah
 sumitrā tadanantaram |
 na sma vibhrājatē dēvī
 śōkāśrululitānanā || 2.65.18 ||

tē ca dṛṣṭvā tadā suptē
 ubhē dēvyau ca taṁ nṛpam |
 suptamēvōdgataprāṇa -
 mantaḥpuramamanyata || 2.65.19 ||

tataḥ pracukruśurdīnāḥ
 sasvaram tā varāṅganāḥ |
 karēṇēva ivāraṇyē
 sthānapracyutayūthapāḥ || 2.65.20 ||

tāsāmākrandaśabdēna
 sahasōdgatacētanē |
 kausalyā ca sumitrā ca
 tyaktanidrē babhūvatuḥ || 2.65.21 ||

kausalyā ca sumitrā ca
 dr̥ṣṭvā spr̥ṣṭvā ca pārthivam |
 hā nāthēti parikruśya
 pētaturdharanītalē || 2.65.22 ||

sā kōsalēndraduhitā
 cēṣṭamānā mahītalē |
 na bhrājatē rajōdhvastā
 tārēva gaganacyutā || 2.65.23 ||

nr̥pē sāntaguṇē jātē
 kausalyām patitām bhuvi |
 apaśyamstāḥ striyaḥ sarvā
 hatām nāgavadhūmiva || 2.65.24 ||

tataḥ sarvā narēndrasya
 kaikēyīpramukhāḥ striyaḥ |
 rudantyaḥ śōkasantaptā
 nipēturgatacētanāḥ || 2.65.25 ||

tābhiḥ sa balavān nādaḥ
 krōśantībhiranudrutaḥ |
 yēna sphītīkṛtō bhūya -
 stad gṛhaṃ samanādayat || 2.65.26 ||

tat paritrastasambhrānta -
 paryutsukajanākulam |
 sarvatastumulākrandam
 paritāpārtabāndhavam || 2.65.27 ||

sadyōnipatitānandaṃ

dīnaṃ viklavadarśanam |

babhūva naradēvasya

sadma diṣṭāntamīyuṣaḥ || 2.65.28 ||

atītamājñāya tu pārthivarṣabhaṃ

yaśasvinam taṃ parivārya patnayaḥ |

bhṛśaṃ rudantyaḥ karuṇaṃ suduḥkhitāḥ

pragṛhya bāhū vyalapannanāthavat || 2.65.29 ||

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmīkiyē ādikāvyē

ayōdhyākāṇḍe pañcaśaṣṭitamaḥ sargaḥ ||